

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Проректор науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В. *С.В.Г*
Протокол № 6 від «20» лютого 2019 р.

№3120022019

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Правовий захист дітей з обмеженими можливостями

підготовки бакалавра

напряму підготовки 6.010106 Соціальна педагогіка

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Правовий захист дітей з обмеженими можливостями» підготовки бакалавра, галузі знань 0101 Педагогічна освіта за спеціальністю 6.010106 Соціальна педагогіка, за освітньою програмою (спеціалізацією) Соціально-правовий захист неповнолітніх.

Розробник: Чернета Світлана Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Рецензент: Юхимюк Ольга Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 11 від 31 січня 2019 р.

Завідувач кафедри: Гусак П.М.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
протокол № 6 від 31 січня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Антонюк В.З.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	0101 Педагогічна освіта, 6.010106 Соціальна педагогіка, Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 4
		Семестр 8-ий
		Лекції 14 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 26 год. Лабораторні ___ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчального курсу «**Правовий захист дітей з обмеженими можливостями**» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувача першого рівня вищої освіти. Навчальний курс спрямований на аналіз та вивчення основних механізмів правового регулювання захисту дітей з обмеженими можливостями. Навчальна програма ґрунтується на системному підході до аналізу нормативно-правового забезпечення соціальної роботи і компетентнісному підході до визначення якості підготовки соціальних працівників, здатних працювати у правовому полі.

Вивчення навчальної курсу «Правовий захист дітей з обмеженими можливостями» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх соціальних працівників, їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з аналізу та застосування норм права, допомагатиме подальшому професійному зростанню в умовах удосконалення правового регулювання соціальної сфери.

Метою навчальної дисципліни «**Правовий захист дітей з обмеженими можливостями**» є засвоєння студентами теоретичних засад цивільного та сімейного законодавства, формування основних умінь і навичок, застосування норм права у практичній діяльності щодо захисту дітей з обмеженими можливостями.

Завданнями курсу є:

- з'ясувати сутність понять "особа з інвалідністю", "інвалідність", "діти з обмеженими можливостями" та ін.
- вивчити зміст міжнародних документів щодо захисту прав людей з обмеженими можливостями взагалі та дітей з інвалідністю зокрема;
- проаналізувати зміст законів України з питань соціального захисту дітей та молоді з особливими потребами;
- вивчити форми та методи соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими

можливостями;

- формувати суспільну думку про те, що діти з інвалідністю є повноцінними членами суспільства;
- формувати вміння відстоювати інтереси дітей та молоді з особливими потребами, спираючись на законодавчу базу.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

- здатність організовувати та визначати цілі і завдання професійної діяльності відповідно до чинного законодавства у сфері захисту дітей з інвалідністю;
- готовність використовувати набутті соціально-правові знання у професійній діяльності;
- готовність до міжособистісної взаємодії з різними категоріями дітей з інвалідністю;
- готовність до соціально-правового супроводу різних категорій клієнтів;
- готовність до розробки нормативної документації, необхідної для реалізації професійної діяльності щодо захисту дітей з інвалідністю.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання представляється у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади правового захисту дітей з обмеженими можливостями					
Тема 1. Поняття соціально-педагогічної віктимології	13	2	2	8	1
Тема 2. Правовий статус дітей з інвалідністю	13	2	2	8	1
Тема 3. Соціальна політика держави та моделі інвалідності	10	2	4	4	-
Разом за модулем 1	36	6	8	20	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація правового захисту дітей з обмеженими можливостями					
Тема 4. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю	15	2	2	10	1
Тема 5-6. Правові основи соціальної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями	13	2	4	6	1
Тема 7. Реалізація дітьми з обмеженими можливостями права на освіту	17	2	4	10	1
Тема 8. Особливості працевлаштування дітей з особливими потребами	16	2	2	10	2
Тема 9. Соціально-правовий захист житлових і майнових прав дітей з	8	-	2	6	-

інвалідністю					
Тема 9. Соціально-педагогічна робота у процесі правового захисту дітей з обмеженими можливостями та їх сімей	15	-	4	10	1
Разом за змістовим модулем 2	84	8	18	52	6
Всього годин:	120	14	26	72	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади правового захисту дітей з обмеженими можливостями		
1.	Поняття соціально-педагогічної віктимології	8
2.	Правовий статус дітей-інвалідів	8
3.	Соціальна політика держави та моделі інвалідності	4
Змістовий модуль II. Організація правового захисту дітей з обмеженими можливостями		
4.	Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам	10
5.	Правові основи соціальної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями	8
6.	Реалізація дітьми з обмеженими можливостями права на освіту	10
7.	Особливості працевлаштування дітей з особливими потребами	8
8.	Захист трудових прав дітей з інвалідністю	8
9.	Соціально-правовий захист житлових і майнових прав дітей з інвалідністю	8
	Разом	72

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Форми оцінювання: усне опитування у вигляді мультимедійного представлення розроблених по темах проектів, модульна контрольна робота, підсумковий тест.

Таблиця 6.1

Критерії оцінювання висвітлення основного завдання (доповіді) студента на практичному занятті

Бал	Критерії		
	<i>Характер пізнавальної діяльності</i>	<i>Структура відповіді</i>	<i>Характер відповіді</i>
1	Роз'яснення переважної кількості позицій	Зачитує виклад матеріалу за лекцією та одним підручником	Глибоке усвідомлення представлених позицій
2	Виділення та роз'яснення всіх ключових моментів	Поєднує виклад матеріалу за лекцією і кількома підручниками, користуючись записами	Розуміння теорії питання та прикладного її застосування
3	Повне розкриття питання, підкріплення викладу фактами та	Поєднує виклад матеріалу за лекцією і кількома підручниками, не користуючись	Виділення ключових позицій питання та акцентування на них уваги

	описаними прикладами	записами	
4	Наведення власних прикладів щодо прикладного застосування розкритих проблем	Чітка структурована відповідь за попередньо підготовленим планом та детальним описом його позицій, використання додаткових джерел	Повне та ґрунтовне висвітлення проблеми, узагальнення викладеного у вигляді чіткого переліку позицій

Таблиця 6.2

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)													Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1													Модуль 2			
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2								Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 2	МКР 3	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	10	30	20	
2	2	3	3	3	3	4	4	3	3	4	3	3				

Шкала оцінювання

Таблиця 6.3

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : прийнята 28 червня 1996 р., із змінами від 08.12.2004р. // Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 2. – 44 с.
2. Сімейний кодекс України : прийнятий 10 січня 2002 року № 2947–III, станом на 19 квітня 2011р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.rada.gov.ua
3. Закон України „Про освіту” : прийнятий 5 вересня 2017р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Закон України „Про дошкільну освіту” : прийнятий 11.03.01р., із змінами та доповненнями станом на 4 серпня 2015 р. [Електронний ресурс} // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України „Про загальну середню освіту” : прийнятий 13.05.99 р., із змінами та доповненнями станом на 28 вересня 2017р. [Електронний ресурс} // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Закон України „Про позашкільну освіту” : прийнятий 22.06.2000 р., із змінами та доповненнями станом на 4 серпня 2015р. [Електронний ресурс} // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України „Про професійно-технічну освіту” : прийнятий 11.02.99 р., із змінами та доповненнями станом на 4 серпня 2015р. [Електронний ресурс} // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Закон України „Про вищу освіту” : прийнятий 1 липня 2014 р., із змінами та доповненнями станом на 4 серпня 2015р. [Електронний ресурс} // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Закон України „Про охрану праці” : прийнятий 14.10.92 р., із змінами та доповненнями станом на 05.04.2015р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Закон України „Про відпустки” : прийнятий 15.04.96 р., із змінами та доповненнями станом на 06.06.2015р. [Електронний ресурс} // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Закон України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми” : прийнятий 21.11.1992р., із змінами та доповненнями станом на 01.02.2015р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Закон України "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" : прийнятий 21.06.2001р., із змінами та доповненнями станом на 28.12.2015р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Закон України "Про соціальні послуги" : прийнятий 19.06.2003р., із змінами та доповненнями станом на 21.02.2016р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Закон України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей" : прийнятий 24.01.1995 № 20/95-ВРР [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
15. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді : постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 573 [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>
16. Закон України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" : прийнятий 1991 р., зі змінами [Електронний ресурс] // Режим доступу до закону : www.zakon.rada.gov.ua
17. Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" : прийнятий 05.10.2000 № 2017-ІІІ, із змінами та доповненнями станом на 07.04.2012р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
18. Закон України “Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з нвалідністю” : прийнятий 16 листопада 2000 року № 2109–ІІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.rada.gov.ua.
19. Декларація прав дитини : прийнята 1959 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до декларації : www.zakon.rada.gov.ua
20. Декларація про права інвалідів : прийнята 1975 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до декларації : www.zakon.rada.gov.ua
21. Наказ Міністерства соціальної політики України від 16.05.2012 р. № 282 «Про затвердження Порядку розроблення державного стандарту соціальної послуги» [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.rada.gov.ua.

22. Типове положення про службу у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації : постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. № 1068 [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1068-2007-%D0%BF>

Додаткова література

1. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. для ВНЗ / О. В. Безпалько. – Київ : Центр навч. літ., 2005. – 176 с.
2. Валєєв Р.Г. Освітнє право України : навч. посібник / Валєєв Р. Г. – Луганськ : Луганська правова фундація, 2011. – 287с.
3. Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей : права дитини : зб. док. — Львів : Оксарт, 1995.
4. Жуков В. Соціальна політика: світові тенденції та моделі, застосування в Україні / Жуков В. // Соціальна політика та менеджмент у соціальній роботі / за заг. ред. І. Зверєвої та Г. Лактіонової. – Київ : Наук, світ, 2001. – С. 8–23.
5. Захист і забезпечення дотримання життєвих і майнових прав дітей : тематична Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2001 року. – Київ : ДПССМ, 2002.– 160 с.
6. Захист житлових та майнових прав дітей : інформаційно-методичні рекомендації для соціальних служб у справах неповнолітніх / Ж.В.Петрочко [та ін.]. – Київ, 2004. – 84 с.
7. Захист прав дитини як соціально-педагогічна проблема // Соціальна педагогіка : підручник / за ред. А.Й. Капської. – Київ : ЦНЛ, 2003. – С. 116-122.
8. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей / упоряд. І.Н. Туркевич, В.П. Пастухов та ін. – К. : Дитячий Фонд ООН "ЮНІСЕФ", 2002.– 318 с.
9. Іванова І. Б. Соціальна служба як професійна референтна група : матеріали наук.-практ. конф. 12 травня 2005 р., м. Черкаси / Іванова І. Б. ; ред. кол.: В.В. Москаленко, Н.І. Кривоконь, Н.М. Дембіцька. – Київ : Фенікс, 2005. – С. 237–244.
10. Інформування населення про соціальні та реабілітаційні послуги: методичний посібник / Тетяна Семигіна, Ганна Коришова, Олена Іванова ; проект ПРООН «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». – Київ : К.І.С., 2013. – 104 с.
11. Карпенко О. Сімейні форми утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: проблеми правового реформування / О. Карпенко // Право України. – 2001. – № 3. – С. 79-81.
12. Кислий О. Є. Демографічний вимір історії / Кислий О. Є. – Київ : Арістей, 2005. – 328с.
13. Папська А. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч. посіб. / Папська А. – Київ : УДЦССМ, 2001. – 219 с.
14. Права дітей та підлітків : навч. посіб. / О. М. Байталюк, О. Б. Німко. – Київ : Видавничий дім „Плеяди”, 2010. – 52 с.
15. Права дитини : сучасний досвід та інновації : зб. інформац. і метод, матеріалів ; за заг. ред. Г. Лактіонової. – Київ : Либідь, 2005. – 252 с.
16. Соціальна робота / за ред. А. Капської. – Київ : Центр навч. літ., 2004. – С. 173–175.
17. Соціальна служба в Україні: соціально-психологічні засади формування й ефективного функціонування : матер. наук.-практ. конф. (12 травня 2005 р., м. Черкаси) / ред. кол. : В.В. Москаленко, Н.І. Кривоконь, Н.М. Дембіцька. – Київ : Фенікс, 2005. – 664 с.
18. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / І.Д. Зверєва, О.В. Безпалько, О.І. Янкович, З.П. Бондаренко, Т.Л. Лях ; Луган. держ. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка ; Християн, дит. фонд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : ДЦССМ, 2004. – 266 с.
19. Токарева В.І. Сімейне право України : практикум / Токарева В.І. – Київ : Знання, 2007. – 284 с.

20. Тюття Л.Т. Проблемний підхід до процесу соціальної роботи / Тюття Л.Т. // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : тези доп. – Київ : Вид-во "Університет "Україна", 2005. – С. 266–268.

21. Управління діяльністю соціальних служб : метод. посібник / [авт. кол. : Н. Гусак, Н. Кабаченко, В. Назарук, К. Савчук, О. Савчук, Л. Скоропада, Л. Чорній] ; упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». – Київ : К.І.С., 2013. – 178 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний сайт Пенітенціарної служби України - <http://www.kvs.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства соціальної політики – <http://www.mlsp.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки - [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

- 1 Сутність поняття „соціальна допомога”.
- 2 Право на соціальну допомогу.
- 3 Нормативні документи, що гарантують отримання соціальної допомоги.
- 4 Розміри соціальної допомоги та їх виплати.
- 5 Державні заклади, що здійснюють видачу соціальної допомоги.
- 6 Волонтерська допомога дітям з інвалідністю
- 7 Сутність поняття „соціальна реабілітація дітей з інвалідністю”.
- 8 Види соціальної реабілітації дітей з інвалідністю.
- 9 Етичне, гуманне, толерантне ставлення до дітей та молоді з особливими потребами.
- 10 Створення соціально-правових умов для інтелектуального і фізичного розвитку дітей з інвалідністю.
- 11 Діяльність центрів ССМ щодо організації соціальної реабілітації дітей з інвалідністю.
- 12 Соціальна реабілітація засобами мистецтва.
- 13 Створення рівних можливостей для дітей з інвалідністю у сфері освіти.
- 14 Навчання обдарованих дітей з інвалідністю.
- 15 Професійна підготовка дітей з інвалідністю.
- 16 Функціонування клубів для дітей з інвалідністю.
- 17 Умови ефективного навчання дітей з інвалідністю.
- 18 Особливості сімей, що виховують дитину з інвалідністю.
- 19 Проблеми сімей, що виховують дитину з інвалідністю.
- 20 Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що виховують дітей з інвалідністю.
- 21 Перебудова внутрісімейних стосунків в сім'ях, де є діти з інвалідністю.
- 22 Принципи соціально-педагогічної діяльності з родинами, що мають дітей з відхиленнями в розвитку.
- 23 Технології соціально-педагогічної роботи з дітьми з інвалідністю та їх батьками в сучасних умовах.
- 24 Основні різновиди роботи соціального педагога з сім'ями, які мають дітей з інвалідністю.
- 25 Програма профілактики інвалідності серед дітей та населення працездатного віку на період 2000-2005 рр.
- 26 Завдання і функції громадських організацій інвалідів.
- 27 Діяльність соціальних служб для молоді і соціально-правового захисту дітей з інвалідністю та їх сімей.
- 28 Обслуговування дітей з інвалідністю у закладах культури та спорту.
- 29 Характеристика соціальних послуг для дітей з інвалідністю різних категорій.

- 30 Діяльність управлінь соціального захисту населення щодо соціального обслуговування дітей з інвалідністю.
- 31 Включення дітей з інвалідністю у вільний ринок праці.
- 32 законодавство України щодо забезпечення зайнятості дітей з інвалідністю.
- 33 Форми зайнятості дітей з інвалідністю на ринку праці.
- 34 Умови адаптації дітей з інвалідністю у сфері зайнятості.
- 35 Створення сприятливих умов для працевлаштування дітей з інвалідністю у державного та недержавному секторах.
- 36 Матеріальне, соціально-побутове, медичне забезпечення дітей з інвалідністю.
- 37 Порядок призначення пенсій по інвалідності.
- 38 Порядок призначення пенсій дітям з інвалідністю.
- 39 Витрати, спрямовані на соціальну реабілітацію працюючих інвалідів; умови збору податків з інвалідів.
- 40 Компенсації та пільги громадянам, віднесеним до різних категорій осіб, які постраждали від Чорнобильської катастрофи.
- 41 Концептуальні основи соціального захисту дітей з обмеженими можливостями.
- 42 Права дітей з інвалідністю в Україні.
- 43 Реалізація в Україні правових гарантій дітей з інвалідністю.
- 44 Законодавчі документи, що визначають житлові та майнові права дітей з обмеженими можливостями.
- 45 Характеристика основних статей законодавства щодо житлових та майнових прав дітей з обмеженими можливостями.
- 46 Реалізація житлових та майнових прав дітей з інвалідністю.
- 47 . Основні завдання діяльності центрів ССМ щодо роботи з дітьми та молоддю з особливими потребами.
- 48 Напрямки соціальної роботи дітьми з обмеженими можливостями.
- 49 Соціальна профілактика та соціальна допомога дітям з обмеженими можливостями.
- 50 Аналіз досвіду діяльності центру СММ з дітьми з інвалідністю.
- 51 Проблеми жінок-інвалідів в Україні.
- 52 Сприяння попередженню інвалідності .
- 53 Організації жінок-інвалідів в Україні та за кордоном.
- 54 Сутність понять „форми”, „методи”, „корекційна робота”.
- 55 Води та форми корекційної роботи.
- 56 Характеристика методів корекційної роботи.
- 57 Методи складання соціального профілю сім'ї, яка виховує дітей з інвалідністю.
- 58 Психокорекційні методи роботи з дітьми з особливими потребами.